

перепідпорядкування і вийшли на завершальну стадію реформ структур безпеки [3, с. 5].

Разом з тим слід зазначити, що в Чехії, Болгарії, Угорщині, Польщі, Словаччині забезпечення економічної безпеки орієнтується на відповідні нормативно-правові акти ЄС. Подібно складається ситуація в Латвії, Литві, Естонії. Загалом методи забезпечення економічної безпеки у цих країнах спрямовані на реалізацію фінансово-економічної безпеки, враховуючи геополітичну ситуацію, вектор і стратегію розвитку економіки обрано відповідно до тенденцій регіонального та світового еволюційного процесу [4].

Україна, створюючи систему національної безпеки, адаптовану до міжнародних вимог, прагне брати активну участь в універсальній регіональній, європейській та глобальній системі безпеки на усіх стадіях цього процесу – від розробки концепції до участі в конкретних спільних діях. У разі відходу від інтеграції Україна може опинитися поза цим процесом і це означатиме самоусунення від загальноєвропейських процесів і небезпеку ізоляції, а ціна неінтеграції може виявитися набагато вищою від ціни інтеграції. Натомість європейська інтеграція України означатиме зміцнення національної безпеки та сприятиме стабільності у відносинах з усіма сусідами [1, с. 82].

На сучасному етапі розвитку економічної системи України, враховуючи геополітичні виклики стосовно держави, на наш погляд, доцільно поєднувати досвід економічного захисту країн Європейського Союзу, з іншого боку, необхідно підсилити процеси по забезпеченню захисту внутрішнього ринку та національної безпеки. Слід законодавчо визначати потреби суспільства і держави; генерувати інноваційні зрушення в економіці з метою забезпечення стабільного економічного розвитку та протистояння зовнішнім економічним загрозам, водночас підвищуючи конкурентоспроможність підприємств.

1. Аванесова Н. Е. Економічна безпека України в системі економічної безпеки Європейського Союзу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 56. 2016. С. 74–83.

2. Андрієнко В., Мігус І., Коваль Я. Міжнародний досвід формування державної політики у сфері забезпечення фінансової безпеки як складової національної політики. *Демократичне врядування*. Науковий вісник. Вип. 20. 2017. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk20/fail/Andrijenko,Migus,Koval.pdf.

3. Бондар А. Світовий досвід державного управління економічною безпекою та його використання в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 6. 2013. С. 2–5.

4. Гаман Н. Міжнародний досвід формування економічної безпеки держави: перспективи для України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 5. 2018. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1264>

5. Гбур З. Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки держави. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11/2018. С. 111–114.

6. Денисенко М.П., Колісніченко П.Т. Зарубіжний досвід регулювання економічної безпеки. *Економічна наука*. 2017. С. 15–19.

7. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: монографія / О.А. Кириченко, В.С. Сідак, С.М. Лаптев та ін. Київ: УЕП «Крок», 2008. 401 с.

8. Український конфлікт і майбутнє світової та європейської безпеки / А. Ермолаєв, С. Денисенко, О. Маркєєва, Л. Поляков. Київ: Нова Україна, Інститут стратегічних досліджень, 2015. 30 с.

Бондар Євгенія Рустамівна
адвокат

Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА У СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі неможливо обійтися без інновацій, так як інновації завжди асоціюються із затребуваністю нововведень у конкретній ситуації і наявністю інвестиційного потенціалу. Термін «інновація» став використовуватися в перехідній економіці України як український варіант слова «innovation», що в дослівному перекладі означає «новинка», «нововведення», «новаторство». Дана тема приваблює своєю актуальністю, оскільки саме інновації у страхуванні є головним завданням страхової компанії і сутність їх полягає в тому, щоб, використовуючи кращі вітчизняні, світові традиції, створити таку економічну, організаційну систему взаємовідносин страховиків з державою, користувачами страхових послуг, яка могла гнучко та оперативно реагувати на всі тенденції в розвитку споживчого попиту, пропонуючи конкретні види страхових послуг конкретним клієнтам, зберігши доступність страхування для різних верств населення, незалежно від віку, роду занять, одержуваних доходів та інших фак-

торів. Інновації у страховій діяльності, по-перше, здійснюють перехід від уже існуючих методів до нових, а також відбувається перехід від масового споживання до індивідуального. По-друге, в міру розвитку страхового ринку та обмеженого числа клієнтів страхових компаній посилюється конкуренція між ними. По-третє, створюючи інноваційні продукти, сьогодні змінюється сам характер змін. Українським страховим компаніям доводиться діяти в непередбачених та постійно змінюваних умовах, що витісняють ті компанії, які до змін не готові або не можуть прилаштуватися. Однак у страхуванні багато питань теоретичного і практичного порядку залишаються невирішеними досі. Страховий ринок України потребує більшої уваги, а також вивчення та розробки теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій у царині регулювання економічних відносин у сфері страхування і регулювання економічної безпеки учасників цих відносин. У сучасній науковій літературі до визначення поняття «фінансова безпека» не існує усталених підходів. В концепції економічної безпеки академіка В. Гейця, під фінансовою безпекою розуміється «стабільний розвиток фінансової системи країни та її стійкість до потенційно негативного впливу зовнішніх і внутрішніх шоків».

На думку З.С. Варналія, фінансова безпека держави – це захищеність інтересів держави у фінансовій сфері; такий стан бюджетної, податкової та грошово-кредитної систем, що гарантує спроможність держави ефективно формувати, зберігати від надмірного знецінювання та раціонального використання фінансових ресурсів країни для забезпечення її соціально-економічного розвитку й обслуговування фінансових зобов'язань. В.Д. Базилевич вважає, що фінансова безпека – це здатність виконувати взяті зобов'язання за договорами страхування за умови дії несприятливих чинників, а також зміни в економічній кон'юктурі. Так, С. І. Юрій визначає, що фінансова безпека – захищеність фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; певний рівень незалежності, стабільності і стійкості фінансової системи країни в умовах впливу на неї зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів, що складають загрозу фінансовій безпеці; здатність фінансової системи держави забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи. Провідний науковець Національної академії управління, фахівець з проблем макроекономіки М. М. Ермошенко стверджує, що фінансова безпека – це такий стан фінансово-кредитної сфери, який характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, достатні обсяги фінансових ресурсів для усіх суб'єктів господарювання і населення в цілому – ефективне функціонування національної економічної системи і соціальний розвиток. На нашу думку, вищезазначені визначення терміна «фінансова безпека держави» є схожими за своїм змістом. Перед тим як розглянути сутність поняття фінансової безпеки у сфері страхування, слід визначити законодавчу базу. Згідно з розділом I (ст. 1) ЗУ «Про страхування», страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються, шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

У науковій літературі визначень поняття «фінансова безпека у сфері страхування» досить мало. Даною проблематикою займаються О.І. Барановський та Ю.В. Панков. Так, на думку доктора економічних наук О.І. Барановського, під фінансовою безпекою ринку страхових послуг загалом і конкретного страховика зокрема варто розуміти такий рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дозволив би їм у разі потреби відшкодувати обумовлені у договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування компанії.

За Ю.В. Панковим, фінансова безпека – це такий стан фінансів страхової компанії, за якого показники, що його характеризують, не перевищують припустимих меж, забезпечуючи не тільки нормативне, але й ефективне і доцільне функціонування страховика. На нашу думку, дані визначення потребують деякого доповнення. А саме: фінансова безпека у сфері страхування – це такий фінансовий стан, який характеризується здатністю забезпечувати захист фінансових інтересів усіх суб'єктів національної економіки у страховій сфері, за умов стабільності системи фінансових показників та забезпечення своєчасних виплат за взятими зобов'язаннями. Вітчизняний ринок страхування за останні три роки характеризувався неоднозначними тенденціями. Так, за умов фінансової кризи ринок страхування відреагував зниженням основних показників, зокрема страхових премій та виплат, зменшенням кількості страховиків. За ринкових умов господарювання ринок страхування реагує, навпаки, бажанням потенційних страхувальників збільшити кількість укладених договорів страхування та, відповідно, зростанням рівня страхових премій, тобто адекватним бажанням клієнтів є захистити себе в умовах кризових явищ. На жаль, ринок страхування в Україні залишається мало-

розвиненим, а його роль у формуванні фінансової безпеки є досить слабкою.

Порівняно з 9 місяцями 2010 року на 995,6 млн. грн. (6,5 %) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 3442,2 млн. грн. (37,4 %). Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 9 місяців 2011 р. становила 76,9 %, що на 17,3 в.п. більше у порівнянні з відповідним періодом 2010 р.

Отже, дослідження сутності фінансової безпеки, зокрема у сфері страхування, та розвиток страхового ринку України дозволяють зазначити, що відсутність теоретичних розробок та законодавчої бази фінансової безпеки у сфері страхування в Україні не дозволяє виявити реальний стан фінансової безпеки у сфері страхування, який має характеризуватися збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання. Виявлення та застосування переваг фінансової безпеки у сфері страхування може стати універсальним механізмом для вирішення низки завдань соціально-економічного розвитку.

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 39. Ст. 351.
2. Про страхування: Закон України від 7.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: zakon.rada.gov.ua.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 759 с.
4. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. URL: www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/sk_I_kv_2015.pdf.
5. Концепція економічної безпеки України // Ін-т екон. прогнозування; кер. проекту В.М. Геєць. Київ: Логос, 2017. 56 с.

Дегтяренко Олег Віталійович
страховий агент «Страхової групи ТАС»

Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СТРАХУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Проблема економічної та фінансової безпеки почала досліджуватися представниками вітчизняної економічної науки порівняно недавно. Чинником виникнення та постійного посилення уваги до цих проблем є трансформаційна та фінансова криза української економіки, яка охопила усі сфери і стала істотною перешкодою на шляху забезпечення сталого розвитку економіки та суспільства. Тому питання забезпечення економічної безпеки держави загалом та суб'єктів господарювання зокрема повинні розглядатися як один із найважливіших національних пріоритетів. Вирішення цих питань безпосередньо пов'язане з рівнем розвитку страхової галузі.

Забезпечуючи захист майнових інтересів громадян та суб'єктів підприємницької діяльності, страхування широко використовується для забезпечення майнової відповідальності, є необхідним елементом економіки держави, а також важливим елементом формування безпеки підприємництва. У високорозвинених країнах страхова сфера стає системоформувальним чинником розвитку підприємництва та вагомим джерелом венчурного капіталу. Переважно капітал страхових компаній цих країн спрямовується у галузі з високими темпами росту та інтенсивним розвитком. У страхуванні приховано резерв економічного сприяння підприємству, інноваційним проектам підприємств та зміцнення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.

Для того щоб встановити та описати структурно-логічні взаємозв'язки між страхуванням та безпекою підприємницької діяльності, необхідно спочатку здійснити певний семантичний аналіз терміна «страхування», враховуючи неоднозначність емоційного та фонетичного його забарвлення. На думку науковців М. Клапківа [4], О. Залетова [3], Д. Біленчука і О. Павлюка [1] та ін., «страхування» використовується в сучасній українській термінології без позитивного, з емоційної точки зору, забарвлення. Адже основою вищевказаного терміна є корінь «страх», що, по суті, асоціюється з певними негативними емоціями, побоюванням перед невідомим майбутнім. Такий недолік є результатом недостатнього розвитку на момент зародження страхування російського страхового ринку в епоху царської Росії (а Україна було її частиною), страхової термінології та страхових відносин «на свой страх и риск». У більшос-